

KOLONIALISTISEN ALKOHOLIPOLITIIKAN PERINTÖ NAMIBIALLE

”900 salakapakkaa yksin pääkaupungin ympäristössä”, otsikoi Namibian johtava sanomalehti *The Namibian* maan alkoholiongelmia käsitelleet teemasivunsa joulukuussa 1992 (18.12.). Alkoholin anniskelu ja myynti Namibiassa ei rajoitu ainoastaan kaupunkeihin ja niiden ympäristöön, vaan sitä on saatavilla kaikkialta teiden varsilta. Savitiilestä tai pellistä rakennettujen viinakauppojen seinien värikkäät mainostekstit – esim. *Seven Seas Bottle Store*, *Love Station Bottle Store* – erottavat ne näkyvästi muusta rakennuskannasta.

Namibian alkoholipolitiikalle on ollut tunnusomaista kahden viime vuosikymmenen aikana väkijuomien helppo saatavuus ja edullisuus suhteessa päivittäistavariihin. Alkoholin väärinkäytöstä on kehkeytynyt vakava yhteiskunnallinen ongelma afrikkalaisen väestön keskuudessa niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Miten nykytilanteeseen on siten jouduttu ja onko siitä ulospääsyä?

VIINAKAUPAN VILLIT VUOSIKYMMENET

Pohjois-Namibiassa lähellä Angolan rajaa asunut Sakarias Hamutenja kuvasi 1930-luvun alussa suomalaiselle lähetystyöntekijälle Emil Liljebbladille juomatapojen muutosta seuraavaan tapaan: ”Ennen: kalja ja *omagon-go*. Nykyaikana (entisten lisäksi) kaikenlaisista hedelmistä ja viljasta käytetty *olambika*,

käytetty palmunmahla = *omalunga* ja eurooppalaisilta saatu viina” (ELK, s. 977, HYK).

Tuontialkoholin esiinmarssi käynnistyi nykyisen Namibian alueella 1800-luvun puolivälissä, jolloin alueen afrikkalaiset yhteisöt solmivat ensimmäisiä kontakteja eurooppalaisiin kauppiaisiin ja metsästäjiin. Paloviina kohosi nopeasti yhdeksi tärkeimmistä kauppatavaroista tuliaseiden rinnalla niin silloisessa Saksan Lounais-Afrikassa (nyk. Namibia) kuin monissa muissakin Afrikan siirtomaissa (ks. esim. Siiskonen 1990; Partanen 1991).

Eurooppalaisten kauppiaiden ja siirtomaaviranomaisten edut törmäsivät kuitenkin pian ensi kosketuksen jälkeen. Kasvava alkoholin ja aseiden tarjonta oli ensinnäkin filantrooppisesti arveluttavaa ja toiseksi hankaloitti afrikkalaisten yhteisöjen alistamista ja hallitsemista. Kysymystä pohdittiin eurooppalaisten siirtomaavaltojen kesken vuonna 1890 Brysselin-konferenssissa, jossa sovittiin alkoholin myyntikiellosta afrikkalaisille. Käytännössä siirtomaaviranomaisten mahdollisuudet laajoihin mittoihin paisuneen viinakaupan tukahduttamiseen olivat vähäiset. Esimerkiksi Namibian pohjoisosiin virtasi koko Saksan siirtomaakauden (1884–1915) paloviinaa Portugalin Angolasta, jossa paloviinan valmistusta sokeriruo’osta ja sen kauppaa katsottiin läpi sormien myös siirtomaaviranomaisten puolelta.

KANSAINLIITON MANDAATTIASIAKIRJA ALKOHOLIPOLITIIKAN PERUSTAKSI

Saksan siirtomaakausi Lounais-Afrikassa päättyi antautumiseen eteläafrikkalaisille joukoille heinäkuussa 1915. Vuoden 1920 lopulle saakka, ennen luovuttamista Kansainliiton C-mandaattina Etelä-Afrikan liittovaltion hallittavaksi, alue oli sotilashallinnon alainen. Mandaattisopimus oikeutti Etelä-Afrikan hallitsemaan nykyistä Namibiaa kiinteänä liittovaltion osana sen lakien mukaan. Toisaalta mandaattiasiakirja edellytti Etelä-Afrikkaa edistämään alueen väestön aineellista ja henkistä hyvinvointia sekä sosiaalista kehitystä. Etelä-Afrikka mielsi mandaattinsa ennemmin ensimmäisen maailmansodan voittajavaltion saamaksi aluепalkinnoksi kuin luottamustehtäväksi.

Genevessä 17. päivänä joulukuuta 1920 allekirjoitettu mandaattiasiakirja sisälsi alkoholipoliittisestikin mielenkiintoisen näkökohdan. Sen kolmas artikla näet vaati mandaatin haltijaa kieltämään väkijuomien myynnin afrikkalaisille (Dore 1985, 177–179). Väkijuomaksi määriteltiin myöhemmin kaikki yli kolme painoprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet (NAO 102, 50/1, 25.2.1947, NAW).

Eteläafrikkalaiset kokivat mandaattiasiakirjan alkoholipoliittisista velvoitteista kiinni pitämisen omien etujensakin mukaiseksi aina 1950-luvun lopulle saakka. Tiukkojen kauppaa ja liikkumista koskeneiden lakien avulla viranomaiset onnistuivat rajoittamaan alkoholin salakaupan kohtuullisiin mittoihin Namibian keski- ja eteläosissa. Sen sijaan maan pohjoisosissa rehottanutta paloviinan salakuljetusta Portugalin Angolasta viranomaiset eivät kyenneet pysäyttämään. Salakuljetuksen vähentämiseksi eteläafrikkalaiset vaativat 1930-luvun alussa Angolan viranomaisia tehostamaan rajansa valvontaa ja vetosivat Portugalin jäsenyyteen Kansainliitossa ja yhteisesti hyväksytyihin päätöslauselmiin. Portugalilaiset toki ilmoittivat tehostavansa väkijuomakaupan valvontaa, mutta käytännössä

heidän toimensa alkoholin salakuljetuksen tukahduttamiseksi jäivät vaatimattomiksi (NAO 26, 20/2, 12.4.1929, NAW; NAO 70, 30/2, 5.1.1949, NAW).

Kansainliiton mandaattiasiakirjan väkijuomakaupan kieltoon liittyi porsaanreikä: siinä ei kielletty afrikkalaisten perinteisten kotitekoisten mietojen alkoholijuomien – oluiden ja viinien – valmistusta. Eteläafrikkalaiset eivät siihen puuttuneetkaan. Juomien myynti tulkittiin sitä vastoin laittomaksi (NAO 71, 32/3, 28.12.1948, NAW).

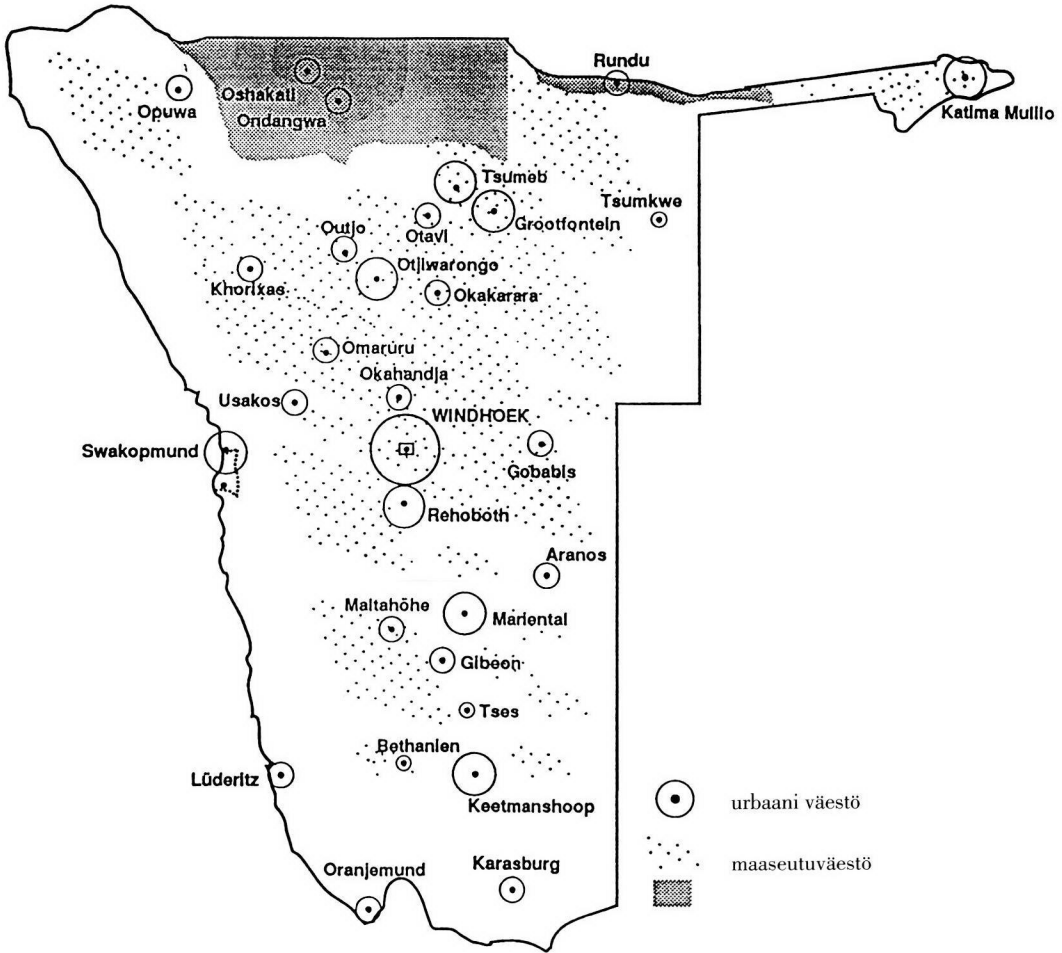
Väkevien alkoholijuomien valmistus kaikissa muodoissaan oli sen sijaan kriminalisoitu. Ensimmäinen varsinainen tehoisku voimakkaasti lisääntyneen kotipolton kuriin saamiseksi Pohjois-Namibiassa viivästyi aina toukokuuhun 1947, jolloin Ambomaan alkuasukaskomissaari antoi käskyn etsiä ja tuhota kotipolttimoita. Kotipolton yleisyyttä kuvastaa hyvin Angolan rajan tuntumassa Oshikangossa toimineen apulaisalkuasukaskomissarin ilmoitus, että hän oli ehtinyt tuhota hallintopiirissään kaikkiaan 352 kotipolttimoa elokuun 1947 loppuun mennessä (NAO 71, 32/3, 29.8.1947, NAW).

APARTEID JA ALKOHOLI

Rotuerottelua oli harrastettu niin Etelä-Afrikan kuin Namibian alueella jo ensimmäisten eurooppalaisten saapumisesta lähtien. Lainsäädännöllinen perusta rotuerottelulle valettiin kuitenkin vasta vuonna 1950, jolloin Etelä-Afrikassa tuli voimaan väestön rekisteröinti- eli rotuluokituslaki. Sen mukaan kaikki kansalaiset oli luokiteltava johonkin neljästä rodullisesta kategoriasta, jotka olivat valkoiset, aasialaiset, värilliset ja mustat. Rotuerottelu ulotettiin 1950-luvulla monimutkaisen lainsäädännön kautta yhteiskunnan kaikille tasoille (Siiskonen 1992).

Rotuerottelun tiukentuminen lisäsi mustan enemmistön keskuudessa vaatimuksia ja liikehdintää poliittisten oikeuksien saamiseksi, mikä kulminoitui Sharpevillen verilöylyyn

Namibian väestön alueellinen jakautuminen

Lähde: Erkkilä & Siiskonen 1992, 30.

maaliskuussa 1960. Sharpevillen verilöyly pakotti myös Etelä-Afrikan hallituksen tarkistamaan rotuerottelupolitiikkaansa maan sisäisen tilan rauhoittamiseksi ja kansainvälisen yhteisön kritiikin vähentämiseksi.

Etelä-Afrikan vastaus lisääntyneisiin yhteiskunnallisiin muutosvaatimuksiin oli siirtyminen klassisesta apartheidista erilliseen kehitykseen. Etelä-Afrikan silloisen pääministerin Hendrik Verwoerdin mukaan kutakin

etnistä ryhmää varten perustettavat kotimaat eli bantustanit voisivat kehittyä itsehallinnon kautta suvereeniksi valtioiksi ja liittyä lopulta Yhdistyneiden kansakuntien jäseniksi. Kotimailla oli teoriassa yhdenvertaiset kehitysmahdollisuudet kuin valkoisten Etelä-Afrikalla. Hallitus korosti bantujen itsehallintolain merkittävän huonomaineisen apartheidin loppua ja eri etnisten ryhmien erillisen kehityksen kauden alkua.

Erillisen kehityksen opin mukaan afrikkalaiset eivät tulevaisuudessa olisi enää Etelä-Afrikan vaan heille määriteltyjen kotimaiden kansalaisia. Samalla heiltä oltiin riistämässä oikeus asettua asumaan valkoisten hallitsemman Etelä-Afrikan tasavallan alueelle. Heillä oli ainoastaan väliaikainen oikeus työskennellä valkoisille varatulla alueella.

Etelä-Afrikan apartheid-politiikan kurssin tarkistus heijastui myös Namibiaan. Etelä-Afrikan hallitus asetti vuonna 1962 ns. Odenaalin komission pohtimaan Namibian taloudellista ja yhteiskunnallista kehittämistä erillisen kehityksen opin pohjalta. Komissio esitti Namibian jakamista Etelä-Afrikan esikuvan mukaan kymmeneen itsehallinnolliseen kotimaahan eli bantustaniin. Suurin osa maasta varattiin suunnitelmassa valkoisen väestön käyttöön (Report of the commission ..., 1964, osa D).

Vaikka Etelä-Afrikka oli systemaattisesti kieltäytynyt tunnustamasta YK:n asemaa Namibian hallinnon valvojana, se katsoi YK:n painostuksesta parhaimmaksi lykätä Odenaalin suunnitelman täytäntöönpanoa aina vuoteen 1968. Tuolloin Etelä-Afrikan parlamentti hyväksyi ”Lounais-Afrikan alkuasukaskansojen itsehallintoa koskevat lait” (Du Pisani 1985, 184–189).

Odenaalin komissio teki myös alkoholipoliittisesti merkittävän ehdotuksen. Laajamittaisen alkoholin salakaupan lopettamiseksi afrikkalaisten keskuudessa komissio suositteli alkoholin kontrolloidun myynnin sallimista afrikkalaisille. Komissio perusteli mandaattiasiakirjassa määritellyn myyntikiellon kumoamista Etelä-Afrikasta saaduilla hyvillä kokemuksilla; siellä uusi alkoholilaki oli kumonnut vastaavan kiellon. Alkoholin myyntikiellon kumoamista perusteltiin lisäksi mandaattihallinnon runsaassa neljässä vuosikymmenessä aikaansaamalla myönteisellä taloudellisella ja sosiaalisella kehityksellä (Report of the commission ..., 1964, 487).

Alkoholipoliittikan linjan tarkistamisen lähtökohdaksi komissio suositteli Etelä-Afrikan alkoholilain soveltamista Namibian alueella.

Alkoholin myynti afrikkalaiselle väestölle tuli säilyttää edelleen luvanvaraisena ja viranomaisten tiukasti kontrolloimana. Kotimaissa heimohallintoviranomaisten tuli vastata kauppaluviista ja kaupan valvonnasta. Väkijuomakaupan vapauttamiseen kytketyti lisäksi läheisesti Odenaalin komission suosittelema siirtotyöläisten rekrytointijärjestön SWANLA:n (South West Africa Native Labour Organisation) kauppamonopolin purkaminen Pohjois-Namibiassa. Tavoitteena oli aktivoida afrikkalaisten yritteliäisyyttä kotimaissa.

Erillisen kehityksen opin mukaiselle alkoholipoliitikalle loi perustan vuonna 1969 säädetty ja edelleen voimassa oleva alkoholilaki. Se laillisti ensinnäkin väkijuomien myynnin afrikkalaisille ja toiseksi salli afrikkalaisten itsensä harjoittaman luvanvaraisen alkoholi-kaupan. Toisaalta laki tarjosi viranomaisille laajat valtuudet alkoholin myynnin ja anniskelun kontrollointiin.

Käytännössä alkoholilakia alettiin tulkita hyvin väljästi. Viranomaiset eivät juuri piitaneet alkoholin myyntiluvista kotimaissa, vaan katsoivat läpi sormiensa niin valkoisten harjoittamaa alkoholin tukkumyyntiä kotimaiden kauppiaille kuin voimakkaasti kasvavaa kotipolttoa. Periaatteessa vain aniharvat afrikkalaiset kauppiat olisivat täyttäneet alkoholilain edellyttämät kaupan lupaehdot.

Alkoholikaupan vapauttaminen johti esimerkiksi Pohjois-Namibiassa tuhansien alkoholin myyntiin ja anniskeluun erikoistuneiden ”cuca-shoppien” perustamiseen. Nimi ”cuca-shop” on peräisin portugalilaisesta soakerilla käytetystä oluesta, jota myytiin Angolan puolella rajan pinnassa sijaitsevilla kauppoissa (Eirola & al. 1990, 66). Namibian keskiosissa vastaavia ”laittomia” ravintola-alkoholimyymälöitä kutsutaan nimellä ”shebeen”.

Alkoholin kulutuksen voimakkaaseen kasvuun ja alkoholin väärinkäytön aiheuttamien ongelmien lisääntymiseen kiinnitettiin kuitenkin vähän huomiota Namibiaa käsittelevässä kirjallisuudessa ennen 1980-luvun jälkipuolta. Namibialaiset, jotka monesti olivat

eläneet vuosikausia maanpaossa ja olivat vailla konkreettista maan silloisten yhteiskunnallisten olojen tuntemusta, keskittyivät kirjoituksissaan apartheid-järjestelmän poliittisten ja taloudellisten epäoikeudenmukaisuuksien kuvaamiseen yleisellä tasolla. Eurooppalaisten tutkijoiden oli taas vaikeaa päästä keräämään aineistoa Namibian yhteiskunnallisista oloista asiakirjojen salassapitosäännösten ja Etelä-Afrikan noudattaman tiukan viisumipolitiikan vuoksi.

Mustien asuma-alueilla ja maaseudulla liikkuneelta alkoholilta helppo saatavuus, edullinen hinta ja runsas kulutus eivät voineet jäädä huomaamatta. Tohtori Christine von Garnierin toimittama kirjanen *Katutura revisited* (1986) oli ensimmäisiä esityksiä, jossa namibialaiset itse toivat selkeästi esiin alkoholin aiheuttamat taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat. v. Garnierin kokoama selvitys pohjautui pääkaupunki Windhoekin laidalla sijaitsevilla mustien asuma-alueella kootuun haastatteluaineistoon. ”Elämä Katuturaassa on ainaista helvettä. Lapset kuolevat aliravitsemukseen, aikuiset alkoholismiin”, luonnehti Namibian Naisten Ääni -järjestön pääsihteeri Nashilongo Elango Katuturan elämää.

Pohjois-Namibiassa alkoholiongelmaa kärjisti Etelä-Afrikan armeijan yksiköiden asetuminen sinne 1970-luvulla. Sotakoneiston siirron myötä alueelle virtasi aiempaa enemmän käteistä rahaa, jota paikallinen väestö ja sotilaat kuluttivat alkoholiin. Kun viranomaiset eivät juuri pitäneet siitä, ketkä alkoholia myivät, tai siitä, oliko myyjillä myyntilupia, seurauksena oli valtaisa ”cuca-shoppien” perustamisboomi. Liikkeitä perustivat niin maanviljelijät, opettajat kuin virkamiehetkin sivutulosten hankkimiseksi.

Pohjois-Namibiassa alkoholin kysyntä kasvoi rajusti juuri itsenäistymisen kynnyksellä, jolloin alueella parveili Etelä-Afrikan armeijan sotilaiden ohella myös Namibian itsenäistymistä valvomaan saapuneita YK:n UNTAG-joukkoja. Helmikuussa 1990 kootun aineiston mukaan Owambon alueen keskiosissa si-

jaitsevien Ondangwan ja Oshakatin keskuksissa oli yhteensä 240 laillistettua kauppiasta, joista noin 20 prosenttia keskittyi ensisijaisesti alkoholin myyntiin. Keskuksissa toimi lisäksi yli 800 laitonta alkoholin myyntiin erikoistunutta ”cuca-shoppia” (Pendleton & al. 1992, 7).

Etelä-Afrikan sotakoneiston poistuminen Namibiasta ja eritoten sen pohjoisosista merkitsi paikallisille ”cuca-shoppien” omistajille suurta tulojen menetystä. Nämä mustan pörssin kauppiat selviytyivät tosin laillistettuja kauppiaita paremmin kysynnän romahtamisesta, sillä ensinnäkin vain harvojen liiketoiminta oli päätoimista ja toiseksi he eivät ole maksaneet myynnistään tulo- eivätkä arvonlisäveroa.

ALKOHOLI YHTEISKUNNALLISENA ONGELMANA

”Onneksi kestää tuo *omogongan* saantiaika verrattain lyhyen ajan, ehkä noin puolitoista kuukautta joka vuosi. *Omogongoa* ei myöskään osata säilyttää, vaan se nautitaan heti käymisen jälkeen. *Omukongopuun* vuoksi on Ambomaallakin oma pieni ja kuitenkin pulmallinen alkoholikysymyksensä, jota ei ole helppo täysin tyydyttävästi ratkaista” (Koivu 1925, 37).

Lähetysaarnaja Kalle Koivun näkemys 1920-luvun alkupuolelta kuvastaa hyvin alkoholin käytön rajoittumista Pohjois-Namibiassa lähinnä kotitekoisiin väkijuomiin. Kun kysymyksessä oli alkoholiin hyvin kielteisesti suhtautuvan lähetysaarnajan näkemys, väkijuomia käytettiin varsin kohtuullisessa määrin. Alkoholiongelma kosketti vielä tuolloin lähinnä yhteisöjen eliittiä, mutta ulottuu nykyään yhteiskunnan kaikille tasoille.

Namibian alkoholiongelmista alettiin kuitenkin keskustella vakavammin vasta maan itsenäistyttyä. Namibian taloudellisiin ja sosiaalisiin kysymyksiin erikoistunut tutkimuslaitos NISER (Namibian Institute for Social and Economic Research) julkaisi kesäkuussa

1990 alkoholin väärinkäyttöön pureutuvan haastattelututkimuksen, jonka kohdealue sijaitsi Etelä-Namibiassa.

A. Pomuti ja G. Eiseb (1990, 1–10) tarkastelevat raportissaan ensinnäkin alkoholin tarjontaa ja juomatapoja sekä toiseksi alkoholin väärinkäytön sosiaalisia vaikutuksia. Tutkijat olivat erityisen huolestuneita vanhempien juomisen vaikutuksista lapsiin. Lapsikuolleisuus ja lasten aliravitsemus olivat selvästi yleisempiä alkoholistiperheissä, minkä lisäksi alkoholistien lapset joutuivat normaalia useammin pahoinpitelyn, inestin ja raiskauksien uhreiksi. Teini-ikäisten raskaudet ja koulun keskeyttäminen liittyivät niin ikään kiinteästi alkoholisoituneiden kylien arkipäivään. ”Äidit ovat joskus niin nuoria, että he eivät tiedä, kuinka imettää vauvojaan”, kiteytti eräs haastateltu sairaanhoitaja alkoholisoi- tuneiden etelänamibialaisten kylien sosiaalisen tilan vuonna 1990.

Alkoholi kytkeytyy tämän päivän Namibiassa läheisesti myös rikollisuuteen. Pomutin ja Eisebin (1990, 12) poliisilta keräämän aineiston perusteella viidestä rikoksesta neljäs- sä alkoholi oli mukana kuvassa Etelä-Namibiassa. Tyypillisiä alkoholin vaikutuksen alaisena tehtyjä rikoksia olivat raiskaukset, pahoinpitelyt, murtovarkaudet ja rattijuopu- mukset.

Pomutin ja Eisebin (1990) tutkimustulokset kuvastanevat varsin hyvin alkoholin väärin- käytön aiheuttamia yhteiskunnallisia ongel- mia kaikkialla Namibiassa, jos vertailuai- neistona käytetään paikallista sanomalehdis- tää. Kuten oheinen toteamus paljastaa, alko- holipoliittisen tutkimuksen suurin ongelma tämän päivän Namibiassa on kirjallisen läh- deaineiston saatavuus ja sen suoranainen puute, minkä johdosta tutkimus on vielä lapsenkengissä.

Alkoholin kulutuksen kasvun haitat eivät ole rajoittuneet pelkästään henkisiin ja talou- dellisiin, vaan teollisesti valmistettujen alko- holijuomien ja muiden virvoitusjuomien kau- pan räjähdysmäinen kasvu 1970-luvulta läh- tien on synnyttänyt Namibiassa näkyvän ym-

päristöongelman. Namibian maaseudulla ei ole järjestettyä jätehuoltoa eikä toimivaa pa- lautuspullojärjestelmää, mistä on ollut seu- rauksena ympäristön roskaantuminen. Teiden varsilla lojuvat pullokat aiheuttavat lisäksi suoranaisia taloudellisia menetyksiä kotitalo- uksille, sillä esim. autojen renkaita puhkeaa ja eläimiä kuolee niiden syötyä pakkausmuo- veja ja lasia. Pakkausjätteet ovat vielä varsin vähän tiedostettu, mutta nopeasti paisuva ympäristöongelma.

NAMIBIAN HALLITUS JA ALKOHOLI

Erikoinen piirre itsenäisessä Namibiassa käydylle alkoholipoliittiselle keskustelulle on ollut maan hallituksen välttelevä asenne tiedostettua ongelmaa kohtaan. Jo Pomutin ja Eisebin (1990, 17–18) haastattelemat nami- bialaiset toivoivat, että viranomaiset aloittai- sivat ponnistelun alkoholin aiheuttamien so- siaalisten ongelmien vähentämiseksi. He vaa- tivat erityisesti alkoholin luvattoman myynnin kuriin saamista, salakapakoiden sulkemista, alkoholilainsäädännön kiristämistä ja erilai- sten harrastusmahdollisuuksien luomista juo- pottelun tilalle.

Valitettavasti alkoholi ongelmien keskellä elävien vaatimukset eivät ole vielä toteutu- neet. Alkoholipoliittikka rakentuu edelleen- kin Etelä-Afrikan siirtomaakaudella vuonna 1969 säädetyn alkoholilain varaan. Vaikka maan sanomalehdissä on ilmestynyt lukuisia alkoholi ongelmia syvälle luotaavia artikkeleita, viranomaiset eivät ole juuri reagoineet nii- hin kertomalla valmisteilla olevista toimenpi- teista alkoholin liikakäytön vähentämiseksi. Tällä hetkellä vaikuttaakin siltä, että julkises- sa keskustelussa tiedotusvälineet kantavat huomattavasti suurempaa huolta alkoholin väärinkäytöstä ja sen aiheuttamista sosiaali- sista ongelmista kuin hallitus.

Namibian taloudellisten ja sosiaalisten ra- kenteiden uudistamisen merkittäväksi jar- ruksi on kohonnut lainsäädäntötyön hitaus. Maata hallitaan edelleen suurimmaksi osaksi

Etelä-Afrikan siirtomaakaudella säädettyjen lakien mukaan, vaikka itsenäistymisestä on kulunut jo kolme vuotta. Toisaalta monien valmisteilla olevien lakien – esim. uuden alkoholilain – toimeenpano saattaisi osoittautua jokseenkin mahdottomaksi tällä hetkellä käytettävissä olevin voimavaroin. Toisaalta on myös selvästi havaittavissa, että hallitus on jarrutellut monien ongelmallisten lakien – kuten maanomistuslainsäädännön – valmistelua pelätessään radikaalien muutosten johtavan yhteiskunnallisen levottomuuden kasvun.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Helsingin yliopiston kirjasto (HYK):
Coll. 344. Emil Liljebladin kokoelma Afrikan amboheimojen kansatietoutta (ELK)

National Archives of Namibia, Windhoek (NAW):
Archives of the Native Commissioner Ovamboland (NAO)

KIRJALLISUUS

Dore, I. I.: *The international mandate system and Namibia*. Boulder and London 1985

Du Pisani, A.: *SWA/Namibia: the politics of continuity and change*. Johannesburg 1985

Eirola, M. & Bradley, J. & Laitinen, A.: *The way of life of the Mupapama river terrace community*. Rundu 1990

Erkkilä, A. & Siiskonen, H.: *Forestry in Namibia 1850–1990*. University of Joensuu, Faculty of Forestry. *Silva Carelica* 20. Joensuu 1992

Garnier, C. von (ed.): *Katutura revisited*. Windhoek 1986

Koivu, K.: *Amboneekerin jokapäiväinen leipä: kuvauksia ja mietteitä Ambokansan taloudellisista oloista*. Rauma 1925

Patananen, J.: *Sociability and intoxication. Alcohol and drinking in Kenya, Africa, and the modern world*. The Finnish Foundation for Alcohol Studies

Irtaantuminen kolonialistisen alkoholipolitiikan perinnöstä ei tule olemaan helppoa jätettyyyden ja köyhyyden keskellä elävän afrikkalaisen väestön keskuudessa. Pelkätään alkoholin tarjonnan rajoittaminen ja hintojen korottaminen saattaisivat nykytilanteessa pahentaa entisestään köyhimpien asemaa. ”Ennen ihmisillä oli rahaa alkoholiin, ruokaan ja vaatteisiin; nyt heidän rahansa riittävät enää alkoholiin”, tutkija Axel Thoma kiteytti Botswanan rajan pinnassa eläneen Sanyhteisön sosiaalisen tilan (*The Namibian* 4.9.1992).

- No. 26, 20/2. *Smuggling Liquor, 1926–1938*
- No. 70, 30/2. *Smuggling Liquor from Angola and the Police-Zone, 1932–1955*
- No. 71, 32/3. *Native Customs and Practices. Distilling Alcohol, 1947–1954*
- No. 102, 50/1. *Liquor. Supply of to Native, 1947–1954.*

39. Jyväskylä 1991

Pendleton, W. & LeBeau, D. & Tapscott, C.: *Socio-economic assessment of the Oshakati/Ondangwa Nexus*. Research Report 8. Windhoek: Namibian Institute for Social and Economic Research, 1992

Pomuti, A. & Eiseb, G.: *Alcohol abuse – a southern Namibian survey*. NISER Discussion Paper No. 5, June 1990

Report of the commission of enquiry into South West Africa affairs 1962–1963 (Odendaal Commission). Pretoria, Republic of South Africa 1964

Siiskonen, H.: *Trade and socio-economic change in Ovamboland, 1850–1906*. *Studia Historica* 35. Helsinki 1990

Siiskonen, H.: *Etelä-Afrikka matkalla rotuerottelusta enemmistövaltaan*. *Kanava* 20 (1992): 6, 343–347.

ENGLISH SUMMARY

Harri Süskonen: The heritage of colonial alcohol policy in Namibia (Kolonialistisen alkoholipolitiikan perintö Namibialle)

Some form of control and regulation of alcohol production and consumption was already known to the peoples of southwestern Africa even before the arrival of European explorers, traders and missionaries in the early 19th century. At first, the Europeans made no effort to impose limits on alcohol consumption; on the contrary, they strove to increase it. Aside from the weapons trade, alcohol was one of the most lucrative businesses for the Europeans in the latter half of the 19th century in southwestern Africa and elsewhere on the continent.

European alcohol imports caused an upheaval of the traditional drinking culture of many African communities. At first, alcohol abuse was mainly an affliction of the local elite. Colonial administrators considered the rapid growth in the alcohol trade problematic. In Namibia, the first laws forbidding the sale of alcohol to Africans were set down during the German colonial period (1884–1915).

The introduction of a systematic alcohol policy dates back to the 1920s, after the League of Nations mandated Namibia, South West Africa at the

time, to South Africa. Article 3 of the mandate forbade the sale of alcohol to the African population, and the South Africans kept this rule in force until the 1960s.

The transition from 'classical apartheid' to the period of 'separate development' in South Africa in the '60s had an impact on all sectors of society, alcohol policy included. The ban on the sale of alcohol to Africans was overturned, and the African population of Namibia was allowed to begin serving and selling alcohol – as in South Africa. The alcohol policy of the late South African colonial period was characterized by the high availability and low prices of alcoholic beverages relative to the prices of other basic consumer goods.

The government of independent Namibia (since 1990) is now expected to redefine the alcohol policy that it inherited from the colonial period. During the past twenty years, alcohol abuse has become a serious social problem. Moving beyond the old approach to alcohol policy will not be an easy task for a country afflicted by high unemployment and extreme poverty. In the present situation, restricting the supply of alcohol and raising prices could further weaken the position of the poorest section of the populace.

KEY WORDS:

Africa, alcohol policy, history, Namibia, prohibition